

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. IV. De reliquarum creaturarum necessitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

participans, cujus potissimum gratiâ condita sunt reliqua ipso inferiora, & qui solus optimè frui ac delectari potest iis, quæ in cæteris rebus sensibilibus sunt præstantissima; nec enim bruta tanta odorum varietate, quanta in floribus est & aliis, multum afficiuntur, nec percipiunt tot colorum diversorum convenientiam, aut sonorum harmoniam & concentum, nec plerorumque ciborum & potionum dulcedinem &c. ergo necessaria videtur creatura, quæ hæc omnia sublimiori modo possit percipere, atque de illis dijudicare, ut eorum Conditor suam inde habeat gloriam. Conf. quia tantus rerum apparatus, quantus in globo terraqueo & cælis deprehenditur, in gratiam duntaxat brutorum fieri non potuit, quæ nec possunt tam profusam sui conditoris munificentiam dignoscere, nec idcirco gratias agere, eumque laudare: ergo debuit dari magnificæ hujus fabricæ Incola sensitivus nobilior, nempe homo.

Dices: Sensibilia, etsi à brutis non sufficienter percipiuntur, cognoscuntur tamen ab Angelis: ergo positus Angelis homo non erat necessarius. R. ne. consequ. sic enim res eodem modo se haberet, ac si quis mensam splendide adornaret, non ut à quoquam cibi gustarentur, sed duntaxat ut invitaret Angelos, qui eorum cognitione pascerentur; hoc autem nec esset prudenter agere, nec etiam Angeli per hoc magnopere delectarentur. Ratio est, quia res quælibet habere debet finem immediatum; ciborum autem finis est, ut gustentur & nutrant, quo deficiente nec prudenter intenduntur, nec eorum cognitio multum delectat, cum sit cognitio rerum ad præcipuum finem inutitium.

§. IV.

De reliquarum creaturarum necessitate.

Supposito homine dari debuerunt in hoc mundo aliqua bruta & plantæ. Ratio est, quia imprimis bruta sunt homini necessaria ad alimentum, medicinam, vestitum, ad laboris societatem &c. quibus, si careret, non nisi vitam valde incommodam duceret, perpetuis miseriis objectam, quod præsumi non potest de Conditore Sapientissimo, creaturarum suarum amantissimo, præsertim hominis, quem ad similitudinem suam fecit. Necessariæ quoque erant plantæ, tum quia sunt hominis & brutorum alimentum, tum quia sunt necessaria contra plurimos morbos medicina &c.

Necessaria quoque fuerunt mixta quædam inanimata, consequenter & elementa. Ratio est, quia cum viventia animata sint ex natura sua corruptibilia, post modicum tempus emoriuntur, tum ut aliis locum faciant, tum ut aliis cedant in alimentum, adeoque necesse est dari cadavera, quæ jam sunt mixta inanimata. Præterea non satis esset perspectum homini de vestitu, habitatione, instrumentis ad varios usus necessariis &c. si nec daretur linum, nec lana, nec lignum, nec lapides, nec metalla, aliæque similia. Elementa quoque sunt necessaria, non tantum quia ex iis generantur mixta, sed quia singulorum etiam seorsim sumptorum summa apparet necessitas, uti patet. Idem ferè dicendum de sole & aliis corporibus cælestibus, ut patebit ex alibi dicendis.

Atque ex his constat, magnam dari in mundo connexionem, saltem inter præcipua entium genera. Etsi porro nulla sit etiam species, quæ non conferat

ferat mundo utilitatem & venustatem, non tamen omnes, v. g. piscium, plantarum, lapillorum &c. ita videntur necessariae, ut ex his nulla abesse possit: Nam, uti S. Thomas docet, etsi quaedam partes sint Mundo essentielles, ex aliis tamen bonitas tantum & decor accedit universo; nam ratio Divinae voluntatis aliquando solum continet decentiam, aliquando utilitatem, aliquando autem necessitatem, quae est ex suppositione.

CAPUT IV.

De Mundi repræsentatione artificiali.

UT Philosophi terræ, cælique faciem melius perspectam ac divisam habeant, varios in globo tum cælesti, tum terrestri fingunt circulos, quos describunt in globo vel sphaera armillari, & horum aliqui dicuntur maximi, alii minores. Maximi sphaeræ circuli eandem habent cum sphaera diametrum, idem centrum, eam proinde in duas partes dividunt æquales, & æqualiter ab utroque suo polo distant, nempe circuli maximi quadrante seu 90. gradibus: quilibet enim circulus divisus concipitur in partes æquales 360. quas gradus vocant: quilibet dein gradus dividitur in 60. minuta, quodlibet minutum primum in 60. secunda, secunda in tertia &c. Minores circuli aliud habent à sphaera centrum, illam proinde dividunt inæqualiter &c. Majores præcipui sunt sex, minores quatuor in sphaera armillari exhibiti.

Ut hæc facilius perspiciantur, sit in fig. 1. terra in centro T. Circulus exterior repræsentet cælum, & cogitetur moveri ab ortu in occasum circa diametrum P L. hæc diameter, circa quam sphaera volvitur, & quâ tellus trajecta quasi sustinetur, dicitur axis Mundi, cujus extrema puncta P & L vocantur poli Mundi, quorum unus P. qui nobis conspicuus est, dicitur Arcticus, ab Arctos, seu uræ minore ipsi vicina, vel Borealis aut Septentrionalis à septem conspicuis uræ majoris stellis, quæ appellantur triones. Alter polus huic oppositus è diametro, dicitur Antarcticus seu Australis vel Meridionalis.

Inter circulos sphaeræ maximos 1. est Æquator seu Æquinoctialis Æ Q. ita dictus, quia quando sol est in eo circulo, ubique dies æquantur noctibus. Definitur circulus sphaeræ maximus, cujus poli sunt iidem ac poli Mundi, à quibus proinde distat æqualiter seu 90. grad. & totum orbem dividit in duas partes æquales, quarum una dicitur Septentrionalis vel Borealis, alia Australis seu meridionalis. Hic circulus in terra descriptus sæpius à nautis Linea vocatur.

2. Est Horizon H O, circulus sphaeræ maximus, cujus poli sunt punctum vertici imminens, seu Zenith Z, & punctum è diametro ipsi oppositum, seu Nadir N. Dicitur etiam finiens, seu circulus terminans visum, quia superius hemisphaerium, hoc est dimidiam partem cæli aspectabilis dividit ab hemisphaerio inferiore, & astra, quæ ascendant supra illum circulum, dicuntur oriri, quæ descendunt infra, dicuntur occidere. Præter horizontem modò descriptum, qui Astronomicus & rationalis dicitur, atque per Mundi centrum transit, alius insuper intelligitur, qui dicitur Sensilis, & est circulus minor priori parallelus, cujus centrum est in oculo hominis in terræ superficie existentis, qui si referatur ad terræ portionem, quæ sub aspectum cadit, dicitur horizon terrestris.

B

3. Est